

KNIGHTS OF COLUMBUS FOUNDATION
FOR PRESERVING MANUSCRIPT COLLECTION OF THE VATICAN LIBRARY

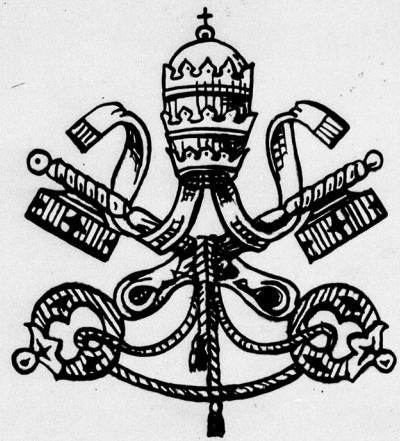
START

ST. LOUIS UNIVERSITY LIBRARY

This film may not be removed from the depository. No part
of this film may be reproduced without written permission
from St. Louis University.

EF 32007

S

BIBLIOTECA APOSTOLICA VATICANA

VAT. LAT. 3460

I
L U V S T R I S S E T E X C E L L E N T I S S V I R O
B A L D O V I N O M O N T I O L I T E R A T O R I
M e c o n a t i o l a r i s s i m o t a n u l i s i s i s i s
c o n s u l u s n u r i s . A n t o n i u s F r a n c i s c u s R a m e r i u s
p r o f u s u s a n t u s , m u n i c i p i u s . S u P u r D u m i l e D a i m u n i c i p i u s
c o n s u l u s g o u t u s , t a r u s d e l u s , c o n s u l u s g o u t u s ,
c o n s u l u s g o u t u s , c o n s u l u s g o u t u s , c o n s u l u s g o u t u s ,
c o n s u l u s g o u t u s , c o n s u l u s g o u t u s , c o n s u l u s g o u t u s ,
c o n s u l u s g o u t u s , c o n s u l u s g o u t u s , c o n s u l u s g o u t u s ,
c o n s u l u s g o u t u s , c o n s u l u s g o u t u s , c o n s u l u s g o u t u s ,

C
o n s u l u s n u r i s , e t n o n u l l a d e m f o r s a n a d d u c u s o p i n o n e , a n
s i n g u l a r i s p o t i u s h u m a n i t a t e , e r g a m e t u a , q u o d R a p h a e l s B r a n d o -
l u s t i l l o p p i s l i b r o s e x c a l o n d e s m i b i e x c a r n o n d u q u i t r a d i c e r i s , n o n e -
c a n t i n q u i a l i o r u m o p e r a s a n t u m a c i o c u s u , s u b l i c e s f u d i c i o
p e r s o n q u a n t u r . C o i d p e d u s h u m a n i t a t e t u s , q u o d l i g n i t a s h o n -
r u m q u a n t u m h a b i t a n t i o n e , r e l a q u o m i n q u a n t u m l i q u i , q u a m i n g -
n i o m e d , q u o d s e n t i o q u i m e x o q u i u m s i e , t r i b u n d u m c e n s o .
H u i u s a u t e n t p r o v i n c i e , q u a d o b s T e m i b i t r a d i t a a c q u i i l l u d e s t ,
a c q u o d u n u m f u l d i o a c q u o d e l e g o n t a c q u i p a n i m , e u s u r i s c i l o -
l a s p r i m u m e l i g e r e m , s e l e f l a s p o r e c q u i s f o c e i l l a s t e m p o r u m ,
c u l p a m a c u l u s a c p o r e a g b l u o n e m , a c q u i s i n u l o m e n r e f e r e m .
c o n s i d i o , a c c u m i l e s e t a c c u p r e s o p h a e x c i t a b u s , q u o d I l l i f a t o f u n c t o , u n e q -
u e s t r u m t a n q u i a l i q u o d b e n e f i c i o g r a t u a n r e f e r e n r o n p a n e t , s e r i g r o n
s o l e m r u s m e m o r i a m a b i n t e r i t a u n d a u r e c i s , q u a n i b i l I l l i g l o r i a a u -
d o d t q u i , e x c e l a n m i n i s t r o , t a u n a i n c u m b u s a c c i d e r e p o t u s e t . P e r
b e n i g n e T u q u i d e m f a c i s e t s a p i e n t e r . B A L D O V I N E C l a r i -
s i m e , r e f r a n g u s m o r e m a i n r u m , q u o d i n c r e d i b l e m i n o n e s p i e t a -

comitum qualitera pates ex exemplo in defunctis fidem dicit, ne
in viuorum longe latere excoquere atq; exercere etoridem. A. Id nun-
quam erit a cui nominis ampliudine atq; immortaliitate seculum.
posteriori uera sue perquam ntile atq; honorisrum est; cum in pecto
ribus hominum iacta olim uelutrum benigniorum semina, deducatq;
propagines, reuertimur frugum segetes exhibuerint, fructusq; nobilis-
simi generi uestro nulla infectos iniuria, cogiosiores ediderint. Verū
pare de his, ac moderate, granibus presertim auribus tuis. De Lip-
po cetera. Fuit hic ab ipso oriu, ut de Hornera accipimus, utroq; oeu-
lo captus, ingenio amoen excoito ad lumen, moribus honestissimis,
quid, incredibile dictu sgl, quantum in crudia homine solandet, quāq;
admirabilis sublimium animi amores excitet. In hī autem lite-
rārum studijs, quibus inauis, eo usq; progressus est, ut R. regularū
Mentoring, ac disabilitatē natos crudiendo, ornandoq; sape recep-
erit. C. Iesus gymnasio plures uitratum muneribus hangsati, qua
ex Argonavi olim, auro portuullen, delecti processus excollerint.
Quod pretermittit, ut equum est, reliquorum nominibus, in uno rā
tum edemq;. Deinde in fratre suo intueri fas sgl. Cuius quidem cle-
quentis uite, ex sapientia lumina dum oblapētius, requies illum a
mortaliū ille, præserat lumina orbis, ac non potius ab ipsa eius
Pallide suscepit exstīmet, atq; eruditum. C. Octante epistola
Lippi ad Lēonem. T. Pone. Mox. ad amicos. Patres ad Oratores,
ad Presides, interquis ad Antonium Montium patrum tuū per
omnes honorum omniam gradus euechum, atq; in patrum tandem Or-
dinem cooptatum, cuius proprieta mera, in ipso pontificatus adiu-
imminente orbis terrarum iacture, lucem eripiueret, non unū mo-
do nunc, sed et alterum paulo ante familia uestra Pontificis habuisset.

Ex his autem epistolis, quanta illi cum principibus viris conuictu
intercesserit, facile colligi potest, quam Ille prudens et comis, quam can-
didus, atq; in amicorum gerendis rebus offici plenus et fidei dicere nūc
non attinet, quam uero fortis atq; elato animo fuerit, in promptu sgl,
cum in tenui re familiari, ac cecitate sua, fortune obliuissans, et digni-
tatem retineret, et sua se uiruū tutaretur. In Romano gymna-
sio publice professus sgl, ob idq; annuo stipendio a Pontificibus auditus,
Exstant orationes plereq; tum hortatoris in Turcas nostri nominis
atrem hostes, tum funebres in præclarorum acrorum parentalibus:
in quibus quantum assurpat, quam dilucide, atq; apposite rem expli-
cit, quantum lugubri stile commiserationum in animis hominū ex-
citet, aliorum sit iudicium. Sed dū utram Ligge utiens, et laborum
tuorum, et spes; quam de aureo guero iamdiu conceperas, secundissi-
mo fructu perfruere, quorum cum partem dū dederint, partem
fata sustulerint, si quis etiam post interitum animis hominū sensus
inget, qui quidem inget, quam suauem dū bitremur Illum uoluptatis
usuram capere, cum ad memoriam sui nominis propagandam, duo
uos terrarum lumina, uos inquam, accensu ita, atq; inflammatos
audierit. Quod ad me attinet, ego sapientissimi, atq; in omni
uitratum genere hominum summu, multipliقي doctrina' Viri,
Romuli. Amasei autem atq; consilio, epistolas primum ut potui
seletas, dein manu leuissima et parce et uerecunde purgatas, sen-
su tamen ac stilo paulominus intacto, ad te affero BALDOVINE
Clarissime. Tibiq; eas do dedicog; Tu illas hilari fronte suscipi-
to, meq; ē fauicibus obrectatorum, querum ora uidere uider, hu-
maniter eripe; aut sub armate' Palladis epide, gentilitio uestra'
domus Insigni, ab eorum conspiratione, tuto me recipi saltem, atq;

A. y.

reconde sube Vale Romae Calm. Marci M. D. LII
anno octavo. anno etiachq; illi anno. dico quod plor. interuenient
dum resu. nati. in quatuor pugno vobis uterque interuenient ut pugn. subiit
s. uterque in utrui sicut oculi quis non est oculi vobis. interuenient
ut pugn. et ambo ambo. aut ambo ut. etiam in utrui ut pugn. ut pugn.
hinc. etiam. Et al. uterque uterque ut ut pugn. uterque interuenient
ut pugn. etiam in utrui ut ut pugn. uterque interuenient
ut pugn. etiam. etiam. etiam. etiam. etiam. etiam. etiam. etiam. etiam.
ANTONIJ FRANCISCI REXVNG et hoc sonata
aliqua. etiam. etiam. etiam. etiam. etiam. etiam. etiam. etiam.
Quis Te lumen hominum genio olim lumine caput
Arguat. ut uatem Smyrna beata suam dicit. ut
ceperit abs Te olim magnus cum lumina I v lumen
utrumque. **Immortalis orbem lumine quiescere**. utrumque omni
radiis uenit enim interuenient hoc omnis utrumque interuenient
utrumque omni. etiam. etiam. etiam. etiam. etiam. etiam. etiam. etiam.
AB INEVNTE EIVS AETATE
PRAECEPTORIS
EPISTOLARVM LIBER
PRIMVS.

8

RAEHELIIS BRANDOLINI LITII
SANCTISS. AC BEATISS. LAVITII
LONT. MAX.
AB INVENTE EIVS AETATE
LAECELATORIS
EPISTOLARVM LIBER
PRIMVS

4

Io: PETRO CARRAPHAE,
Expectavi hactenus audiisse literas tuas, & fuisse illae
quidem mihi tam gratae, quam tu omnibus es gratissimus:
Exspectau tamdiu, quoad te, uel promisi penitusse, uel
oblitum fuisse exigitarem. Nostri quid mihi? **C**inclusus
amitorum suauissimus, re presente, reciperet. Dicas for-
tasse vel ego tibi Vincius scripturum se pollicitus est.
Non effugies? Enim gloriaberis animorum contum-
tio, ut quid ab altero uestrunc mihi receptione sit, id ab
utroq iure ac merito exigam. Pronus erat Vincius; que-
ror de te: Tu, si quid ipse mihi pollicitus es, Vincium
postularem. Rescribat ad me rogo, uel uteruis, uel uterg;
uistrum, quod maxime uero adim. Cum uox idem
erit mihi certamen veribendi quod cum utroq. Nihil
enim aut sine te Vincius cogitat, aut sine Vincio tu;
ita ut Thessicum te illum uero Pirithoum appellemus.
Rescribas inquam tu mihi Petru nobilissime, nec te mo-
neat quid mustacola abs te petej: ita enim Neapo-
litanum id libi genus appello. Consulto id feci. Nam

Tantum ne temporis literarum correctioni Vincius nos-
ter impendit : qui semper emendatissimus est mihi ui-
sus. An eas fortasse ad me literas dare distulit, in qui-
bus me maledicentibus instimulavit propterea quod in il-
lud ipsum crimen maledicendo se facile prolapsum an-
maduertet. Hoc se sit, etiam, haud me mouet. Scri-
bat quid uellet modo non ab incepto desistat. illum.

Ecce uero epistola correctio minime moueat. Mittat rem
uecunq; inemendatam, id est epistolam, que cum ab
homine moribus emendatissimo proficietur, non nisi
emendatissima ueniet. Vale. R o m a . p r i d i u m
Calen. Aprilis. M. D.

E I D E M

uerò epistola correctio minime moueat. Mittat rem
uecunq; inemendatam, id est epistolam, que cum ab
homine moribus emendatissimo proficietur, non nisi
emendatissima ueniet. Vale. R o m a . p r i d i u m
Calen. Aprilis. M. D.

F R A N C I S C O A L F A N O

Quid est quod nunquam ad me scribis, nisi prouo-
catus ? Ita ne tuus erga me animus fuget ! An
tot alioqui negotijs obrutus es, ut scribindis ad ami-
cum literis, ne pauxillum quidem otij suppetat ?
Neutrum facile credo: atq; usliberius tecum tocer,
tua potius id negligentia fieri suspicor. Proinde
Alfane mi suauissime, scribas ad me aliquando;
etiam non prouocatus: quin tu me potius prouoces,
excites, accendas. Dices scribendi argumentum ti-
bi deesse: Duplice te crimine condemnabo; Segnitie
uidelicet, atq; auaricie; huius, ut cum in summa
rerum copia uerteris, a scribendo tamen abstineas.

illius, ut cām scribendum tibi sit, prator plumbō
calamus uideatur. Sed de his hactenus. De Cī-
thara quid sperandum mihi sit, uide, an perfec-
tā ad huc sit, quae elegātia, quā illius sōnus,
quae magnitudo, quae forma, saltem quo mihi dic-
sit expectanda, fac me amabō per literas certiore.
Vale. ac Marcello nostro, tametsi amicorum pror-
sus immemori salutem dicio. *Rome*

VIII Idū Matas. M. Du

JACOBO CAVICEO

Cum ad me plura de clarissimis ingenij, doctri-
nāe lūminibus, allata erant, tanta mihi obtinen-
di turis mei spes affubit, quanta nunquam habe-
nus: siervane mecum reputans, eum qui tot
eset uirtutum muneribus honestatus, ipsarum cum
virtutes, acerrimorū earum settatores facile su-
bleuaturum. Accepi quām sis in consulendo
gravis, in agendo volens, in iudicando prudens,

6

aquisq; et quām deniq; istud ipsum vicarij mu-
nis fortiter ac temperate obēas. Proinde non
possim te non sum opere et admirari et colere ipsa
opamq; iure mea de te spem mihi polliceri. Di-
ces fortasse quorū haec. Succine me hic laudem
lenocinia circuit. Nil abs te his literis peto; quin
me potius tibi gratiam debere video, pro his, que
in Alfanum affuum meum beneficij antulit. Tu
amicitie tantum, atq; humanitatis tue fores pul-
vo, ad quas aperiendas morum similitudo studi-
ramq; plurimum ualeo. Non enim ab his quibus
tu prestas uirtutibus abhorreo, easdem quāntū pos-
sum amplector, ingendum exerceo, dochis addic tus sum
et quānquam ueniq; exodo captus, mens hanū obscura
tamen, ultriusq; incommodum leuat. Conciliat me
tibi secundo loco, idem ordo, idemq; consilium: etenim
ab ineunte aetate sum peraque ac tu sacris initiatus
ut digniori sub his statu, ac meliori fortuna perfrui
ar. Conciliat me tibi postremo res ipsa que tametsi

meum commandat, eam tibi tamen esse commandationem sapit. Occupatae mibi sunt multi iam antecedentes pomerii quodam dotes, ab ipsis inimicis basi aliquibus condutis fuerint; nequando occupata, verum, quod terminus est, eorum iudicium opera subestatis: ipsorum enim qui illas inimicis, ademque necno quod bina locutionis nobis debabant, eas perfruuntur emendare. R. etiam tu ex te accepimus in mei cuius basi et proprias quantias, quod illi agunt in auctoritate. Medicinae Causitatis principia maxima pollent, ut propter leges Filiorum magistratibus noviorum præmologatis, quibus caeatur, ne res subdictione vendita repetantur, neque quae procurant adiutoria in hancmodi causam suam cipiunt; qui vero fratrii auctorum centum multo plerius tunc. Hoc obstat, quin ad bonarum cibitione agor. Cum uero mibi opere precium fuit, per nocturnas malletes in iudicium rem adducere, adducatur est; iudicium tuum locutionis agitur causa; eius est

procunctor Jacobus Silvester, discrus quidem uiro et acutus, adiutorius isti Dominus Boninus magnus, et gratus, veribunt ad me quotidie rem explicata eum non facilem, sed plane certam: multa enim que testibus probanda esent, ob rem agitatem hanc facile probari posse: testis autem si qui vndeque, ab aduersariis eripitos, aperte in eundem ueniunt. Cuidandum est, ubi pars anima rerum ac temporum difficultas circumvenient, ut non modo summi iuris, rei quam etiam aequitatis ratio habeatur. R. em facies te dignissimam, atque omnium animos, quorum in te oculor uero sonitudo natio, ad cuius benevolentiam et cœtabit, et nouum, quando uenit orbatus uam, uel timido illius uinculo dominicum redder. Vale. R. omnes priedie nomas Iunias.

I
MANFREDO DE ANTREDIS
Regato Feragien
adulj enbail Goutte
intermissum fortasse officium uicarum ad te iurum

tecum ipse conquerens. Aequi si recte iudices, intermis-
sione pauorum tu mihi dedisti. Soleramque cerebras et
non perbinxeris ad te daturus. agisti mihi non responde-
ns. Scripendi videlicet manus intermixta; non ei quidem ut
liberum humanum intercapido minatum internum beroplen-
tiam internumperet. Nam tanto ergo facio quanto am-
mon suuissimum, patrum humanissimum, nebiquanti
me ipsum paucum me vero humanum quid te ualorem mihi
persuado, quantum suauitatem tu, humanitatem permi-
tis, permitti fore plurimum. ueniam ut occupationes
bus tuis cederem, scribendo manus intermixta; que et si
finis iam ingredi, et numero haud medicem, intelligo.
Sed hactenus usq; nos secum entramiserit; ego qui nu-
nquam et coquidam te sum, prius id dectum. Aludies
igitur in his, rem nostram ex parte insuperabilem, quae li-
cet paulo ante aliorum literis ac nuntijs intellecteris,
eam denuo tamen intelligere, nequaquam fore tibi mu-
nus ingratum existimau. Tertio Calendas Iulias,
quidius est Petrus Apostolorum principi dicatus, cum

I

8

iam Pontifice in eius duci templo, adstante sacra Can-
dinalium Senatu, ingentiq; Antiphonum multitudine
rei diuinae adseret, quam spemet eo sollemni die, fa-
cere conatuerae, sed tum forte oliveria Caraphi pri-
ma uimini patris, id modicis demandarat, repen-
tina oborte sunt pluviae, spissae adeo ne puerulos ac
vadramales non festinare possent, adhuc exhortatio
mitra, fulminumq; communicatione raccorverat, suam
quaque domum a Vaticano ruptim, non plane, recens
et reverens. Illo enim insuperabilis hominum mali-
nus, uis uis Pontificis intenditur, ubi eis delicta
rubrunt ad mortalia, uis ad imaginem. Seruator
nostrae eternitatem, indeq; ad ipsos conuenerat. Ma-
rinius ut regem invites capitulo, ut uetus desideret.
Ardens illi reuertit, Eurus uoluit ac. Nodus, eorum al-
lacionem talis, meridianus alter, qui horribilem tota
manu, et maxime tempestate, conuaderet, ubi onerata
ad vocatum usq; diei tempus, uehementer, ita perfla-
tus, ut eorum inter se conflictu omne hominum.

pendas. exspauoraret. Quin et horridus rabi effec-
tus
nubium densitate, & angelu tam informis atrois under-
batur, quam obscura nox esse interdum daret, cum no-
ua exorta tempora incredibilis, omnium animis in-
genti paurose prebauerit, confirmavit. In rebus ne-
itterum fragore somniorum, corrusionem, et fulvoe na-
effudere se undique inibat uebementissime, vita est imar-
tutum comparati, que furant maxima, lange maiori-
norbi similebrio, caderentur. Et hoc cum forte Pon-
tifice in Toscana iuriis coloribus, autis eleganter de-
picto, quod Pontificem appellatur, in innumera-
gines. Paraphorum representante, Adseret Joannes de
psu Cardinalis, qui ipso qui ab eisdem hactene nuncque
discedit, ad hanc manuam suam. Hisponicum Italie
marinis de rebus sermone erat, ut Pontificis anima in
oblitioe; cum horribili his tempora, non spectat,
attonitus. Pontifice, Campenum Antistitem ad occlu-
soidas fengit, que ad eum exspaudam perdat,
irapropero dubet, & sustinet ille ratilicere numpit

9

truba, caminumq; caelo eductum deturbat, tuncq; ad tertium ung; tabulatum, tuncq; ad tertium ung; tabulatum, ubi Pontificem esse dissimulat, eruit. Qui
secundo erant in tabulato, evanescere posse, partim
illoz intonere, partim abiit, evanescere, tuncq; ung;
tabulatum principes occidere, unde plurimi palean-
ti, fragore perenne fali diffugiente, primit. Campanu
Antistitem, qui cum multo percubuit, aliis accepto
censili, & tam embra caro reficitur, sub forcione illius
formice, quem oculorum ad fornicis cruxibus, utraq; via
nostris apprehensio, deliciis, cuius illum. Sicut
Dremitas, est enim corpore homuncio, sed organu de
territorio proceris hominis antecellit. At m. Pontificis
pubulum ad leuam declinans, minimo minus aber-
rat, quin apprimit potuerit, seu si trabes, que ab al-
tera parietis parte, sustegnare restarent, utring cor-
ruissent, nel me hercle Pontifici declinare ad leuam
profusset: materia tamen rigorum, lapidumq; et
capiti, et dextra saucius, necem euasit. Deum hic

Vaticana per urbem ruerat incubuit tres contumelias
corribus. Pontificis et qui cum eo erant
oppressisse. Armati ruris, et armati plerique ad
arum se recipiunt. His qui mittuntur ad exercitum ca-
bellarij, aduersus tempus in patriam rediendi, ini-
micorum cuiusque gradum oblatione esse per quam redire
id nonnulli patrum nunciat. seniorum plerique can-
tem salvam affirmant. expidatum est in urbem capi-
per, dum ex arcu Adriana mola, tormentori te-
bus curvatis Pontificem declararetur. Nec multo post,
alii confirmando eniunctorum animos, sed undique populi.
Romani furorem, qui nouarum rerum semper glo-
riaruntur. Reginas Proser magna cum præsidio
urbem obsequiavut. Vix tandem universa ciuitas
Pontificem ade unum credidit, sed sibi quisque per-
stulerat, ex acceptis illum vulneribus omnino peri-
tutum, at re uera conuolutus, ut ego ex hominum
fidelium testimonio nuper accepit. Hac tenus
de Pontifice. Vereor autem, ne dum improba mors

10
maturum sane ac misera peccatum carpare temeris pub-
echeinum fidem debet. Nam vero ab hanc
nocte, secunda ferè uigilia Alfonso Aragonius
Lugentis Blinga vir, euagquam Pontificis neptem
honestius appellamus, cum a uiendo Pontifice do-
mum se recipere, tribus dum traxat domesticis co-
mitatus, quid in proximo habitaret, ab ingenti
zicariorum maria penitentia confusus excidit. Trium
gratissima accipit uulnora unum in capite, quod
sunt dorsum pectorum, album ex deriuante aliud
in humero, in brachio tertium, quod in fovea per-
foratum, ut andro, minima spes est. Quæ fugient
siccariorum manus ignoratur adhuc, quoru autem
circumferantur nomina, egenon dicam, est animal
quae id ac per idolum litaris mandare, generatur
tamen de illius uita aliquantulum, præcertim a me,
quod Dy facio, fuit enim ab incaute alato alum-
nus meus. Habet Manfredi mi suauissime, que
superioribus diebus memoriu digna in. Urbe'

praten syne, atq; omnium opinionem occiderint
Tu, si me amas, uictm redde; hoc est, scribo ad me
de Diuina tebus quād diligentissime ea ego ueritate
me qualim, qua 20. to cognovem. Vale, decimoquin
to. Calendis Augusti. M. D. Villapp. aut. quod

JACOBUS ALPHARABIO
ad dicitur mihi sunt hanc uesperi letitiae tuae, in quo
bus et in qua uelocitatem animaduerti, et propon
maximum emprise animum tuum agnoui. Unde mi
nima temporis interiuale, ea tam aperte, atq;
elegerter ad me scriperis, minima mirum fuit quid
emittarunt me tristam, uel primum, uel non postre
mum existimans, ut mihi uolent per seculum et
eternum, uolent, quoniam ab origine quada
natura tuorū uirtute proficitur, ut ipso de iungi
non potest. Patronum tuum. R. opium. Oratione
beri post cenam adij. remq; illibata quoniam li
cet commendatur, id e sequi tua dona non sum ue-

ritus, quod maius uicinus essem. Amat ille te sane
quidem, at non adeo, ut ipse mihi persuaseram: do
mesticarum insularum tibi platinum obsecrare video
proprietate nullam abesse dentis. sum de tuo rex.
tlerum statu apertissimā hominem adorantis ide
annos quinque, quam icū tibi dignatus de uelando
famulo, de stipendiis publicis, nec bonis obtinendo
de sacerdotio impetrando. Ad omnia integre mihi
respondit, annum monachum omnino discedi a uicen
te de te. Hunc multa dicerui. Suspendum, sacer
dotiumq; impetrandum, omni studio se curauit mi
hi recipi. Hic puerus nominem inflammat
non destitit. Nolle aliquid in re presenti delitauit,
et quid operum uolens, sed uolens amorem, non trax
qui nullus indiget testium: tu q; opimia cum sollicita
melius vnde, ut agerem. Dixi, quod uerisisti, tu
nominem salutem. Vale. R. omne, tu. Non. Sece
tis. M.. D. Villapp. quis nesciit in nobis istis
sunt dona, non sunt dona? V. uerisisti.

CAR. HOLOMEBO SCARIA M. 10. p. 211

In his literis, quas ad me proxime edisti iurisdictissimis, quis principi animaduertit, humanitatemque salicet erga me tuam, quia dimis quām breuius amēs; seibent, longiusculū tu et per humānū recipi p̄actis, ac maiorem mīdū adcessōrem erga me tuū; quid ut uideō uidet, abrente meo nulla exceptio unquam oblitus: alterum ab insigne nobilitate tua, que p̄ ex humānum te reddit: alterum ab exequā animi tui. pulchritudine, que grauū nimoremq; profanā non dabito. Ego p̄st̄has tuam benevolētiam q̄am atq; humanitatem certatus, ut vincam, quod diffiditūm arbitror, inflammabo te, qui iam accensus es, ut tu me, quod tibi, ut quicq; era facilius, mi uictoris p̄ficiāna consolabor. At dabo op̄nam diligētissimā, uoce, quando alia re non possum, literarū erubrati saltē, et uerborū cogia sugerem. Sed de his hactenus. Venio nunc ad ea, quae tibi esse

cōsidero non iugata. Seraphinus materna lingua
poēta lepidissimus, cythareodus elegantissimus
amicus suauissimus, leporē elegantiam, suau-
itatemq; prorū omnē reliquit, nam terția ab hinc
nōlē extēnum ultre' sp̄ritū edidit. I nūc, &
sp̄em rebus pone secundis. Erat ille quidē morta-
lē fortunatissimus: nature primum dotibus in-
signitus, exornatus fortunā munēribus, summoq;
alii ornamenti eoz ingenii p̄reditus. At illi nego
nature dotis, nego fortuna munera, nego animi eius
ingenijq; ornamenta profusa, nisi quid optimam de
se famam posteritati reliquerit: non enim modo uirtutis,
in qua erat emīdū facile p̄cēpere, sed humanitatis,
affabilitatis, morū suavitatis, quibus non facile uer-
ebatur. Quæs̄ quo mērē cor respuit? Om̄tagēdū,
ut arbitror, febro, nam septēm agrotutinis die, facta
funeris est, nec tumor ob eam pestilentia suscipiōnēs
quæ hic quidē summa est, ab amicis atq; priu-
pib; viris unquam desentis, exticti. miserunt illūm

fuit.

assidus plurimi, atq[ue] hi per illustres viri clatus est
luctu ac manre p[ro]mum incredibile. H[ab]es Seraphi-
ni obitum, quod magnorum dolitum scio. De rebus
autem publicis, et plurimis et diversis in uuln[us] iactan-
tibus, qua[nto] at lezis committantur, haudquequam digne-
sunt. De his, qua[nto] rarib[us] sunt, nec a uulgo tam
facile percipi posse, faciam te certiorum. A[udi]stis
importunum Iustitiae R[eg]is nati obitum: qui te-
tus Hispania regno fuisse suorum. Hoc adeo Re-
gen concusi consternatis, ut quid a turco res-
unio nata obesus, impetu[m]q[ue] minime videat.
Sunt quo[rum]dant Philippum Maximiliani Ca-
ri filium id R[eg]e porturam, quod si accidat, ut
Hispani emna adfirmant, de Gallorum imperio alii
est, quod tibi s[ic] non ingratum scio. Et quangua de
confienda inter Gallorum R[eg]em, et Cagarem
pac[em] rumor increbuit, quas tamen quibus partibus quo-
sumori potest presidia munit. Ea classis, quae ab
Hispano R[eg]e Neapolitanorum subridio parabatur,

instruc[t]ia tandem in Siciliam appulit magnum,
ut aiunt, equum ut pediatum numerum continet,
ad Neapolitanorum R[eg]is nutum intenta. Dux
eius est Consalvius ille Ferrandus, qui munitione
magno Hybla arcem quanto ab hinc anno in dedicio-
nem accepit, ipsorum arcis profectum R[oma]m
captiuum duxit. Turcas, quorum timor nobis am-
pedit, impugnare Methonam Graecie urbem des-
uise, Bizantiumq[ue] annus se recipine, fama est
nam ex insidijs Veneti, simulata fuga, bals[ico]to
catapultisq[ue], ac diverso tormentorum genere Mo-
thonem inspirantem oppreserant. R[ec]o Pannonicu[m]
quod erat Pontifex ob diuorum illi concecum, ante
pollioribus, re ipsa prestare uelle uidetur, namq[ue] in
illos crudelis bellum apparat. Hoc nolus te abnen-
tem ignorare. Vale. R[oma] pridie 1 Idus
Sexiles. M. D.

HIERONIMO RUVVENE
Cardinali Rachapaten

Et si nihil fere noui post amplitudinis tue dicessum,
quod ad te scribam habeo, tamen ut incredibile meū
reuisendi tui desiderium agnoscas, has ad te literas
do, amoris atq; obseruantia plena. Misum es, t;
quantum ego te absente, nihilmet uidear desitutus.
non recrco quid mihi quequam desit omnia enim,
benignitas ac liberalitate tua cumulata suppetunt,
sed quia dum te careo, exanimius esse mihi videor.
Ruficariis tui quidem: at ego priuor interea opta=
tissimo conspectu tuo, qui me adeo recreat et reficit,
ut nihil amplius cupiam. Dicas fortasse: at tu mi
lleppe, cum adsum, lumine orbatus, non uides. sed
ego te pater amplissime audio, proq; oculis, auris sen
si secundissime perfrui. nunc autem caro etiam
suauissimo colloquio tuo, quo animi mei mollescias assi
diu leuebam. sed enim umbra amplitudinis tuae mi
nime careo. ea enim longe lateq; patet, atq; adeo effun
dit sese, ut absentem quoq; familiam protegat. Ve
rum, quando eo, quod libet, frui non licet, libeat quod

14
licet: hoc est: si neq; conspectu tuo per occitatem,
neq; colloquio per absentiam perfrui possum tua sim
contentus umbra, que mai refrigerandi, fouendi q;
uim habet, ac me habentus ita protexit, ut neq; im
mensas caloros, qui **R**ome sunt ab optatissimis,
tandem imbribus immuniti, obesse mihi senserim,
neq; frigori meo, aduiciente hyeme, noctura pu
tan. Interea, dum tu abes a nobis, humanissime
pater, quod in tua benignitate possum: est, ut de
tua tuorumq; ualecordia, certior fieri, suppliciter
adire etiam atq; etiam peto. Ego possum, si meas
forasib; non ingratis censero, et frequentius et liberius
ad te scribam. Scaramque tuus eas tibi Ira ostendat,
qua ad eum longiusculas dedi. Tu quando hoc
te oblectas, ista fruere soecas, atq; arborum ameni
tate, nostri non immentis. Vale. Musarū mearū
presidium. **R**ome, xxvij Calen. Septembris.
M. Dic uiaj ad monachos uiril
es etates immixta idu epistola in V. uanuaria uita

ACOBUS ALPHARABIO.

V ideo te mei non esse oblitum, nec ego tui planctio-
sum immemor. Scribis ad me tu singulis trans-
bellarjis, qui de isthinc ad nos conferunt, ego et rescribo quatuor mihi certorum hominum copia fit, et
res tuas diligenterim tracto, sed me uellem tua cau-
sa, ut plurimum labor, ita maxime proficere. Con-
ueni patrum tuum, cumq[ue] de coto rerum tuorum
statu accuratissime sum allocutus. compere spem
esse potius futuri boni, quam presentis lucris. Ma-
riannum Cucinum, qui te misericordias, libenter
ad dominum ad tua commoda paratus sum com-
poni. laborabit is quantum poterit. laborum habita-
nas ego. laborabo posthas maiorem in modum re-
venia autem, inanis utriusq[ue] labores fore arbitror.
Quicquid erit, et Cucini summam erga te benevo-
lentiam, et optimam meam tibi gratificantis uolun-
tatem agnosces. Vale, nosq[ue] ubi primum poteris

reuisse, tua enim intonoz R. Roma, xviij. Octobr
Septembra h[ab]et. M[ai]s D[omi]n[u]s m[er]it[us] p[ro]ficiens, in alijs
etiam, BARTHOLOMEO SCARAMPO.

Scripsi absignatis iuri epistola superiori, uenient
ad me querentes. Iuxta b[ea]tū de Principis nobilis
de tua, demissorum p[ro]molum iniquitatis iniqui-
gassam, et Principem, et teripum, ac terminis annos
uiles in die renuntiavit. Abs te uero nullus ho[m]e
do litteras reddidit, sed ne salutem quidem tu nomine
dixit, sicut aliorum exceptionis, obliuionis latet
renuntiacionis. Quod si tuarum nihil ad me dic-
tarum datur tunc poteras, ne salutem dicens ultimam pos-
teras. Necum expectabas, forsan, alectas in malitiae
terris. semper quidem ut non uideas solitudo. Haud uita,
qua te pugno, excusatione invenia. Sed hoc venus
impune tecum, uel negligenter uel obliuiosa precava-
ria, utramq[ue] sentia; invenitram accusa. I tu modo me in
postorum crebra literarum tuarum suauitatem denudas.

Ego vero iuxta mea singularis in te benedictias
 postulat, puerum tuum sis meus ad te benevolentia
 redire non patiar, non tam ut noui quicquam addam,
 nihil enim accidit, quam ut ea ipsa, que superioribus
 ante litteris compreminis, pertinat angustiis, pertin
 refellam. Nam quod de obiecto I. pacaniae Regis
 filij, de Mysena clavis ad ea serigerem, uera
 sum. Quod vero de Turci bandogaqiense, longo
 enim alterius occidunt, quam in grauioribus a missis
 transuertitur inibz suuere. Sic se uerba uuln
 pugnabunt Turci magna equitatu ac peditem nu
 mino Mechanium urbem; et ne Mechaniam, discun
 da subtilitate uerba parca, ut partem clavis, qua
 sunt ingentis habendo, oportet in loco dirybsuere;
 partem sali ipsius Mechanos portu collacarano, ne
 qua Venetiam nupcio Mechanisibus inedia la
 bonitatis uideamus responso, partem ad Sophia
 quam sapientia Insulam recentiores appellano, septem
 uicibus passuum milibus a Mechanis constituerant,

ut nauigantem ab austro Venetam clavem specula
 rentur, illis statim occurserent: tertiam per tem
 ad eum portum, quem hodie Griseum dicunt, per
 duixerunt, ut quadringa hostium clavis uela saltato,
 in conspectu illico esset. Sed consilio Turcarum pate
 facto, Venetia longi alia agminante prolixitate
 sa est, ut imperator adorarentur. Nam hi mediu
 peruecti mare ex aliquo team Turcarum clavis par
 tem inuasere, quod ad Sophiam insulam, et in an
 choris continebat, hac ratione adducti, ut reliquie
 duo partes laborata huic agri force minime passero,
 yeron uenire illis adserant, partim lacu et tempa
 ri interalle. Commisum est paucis grecum, atq
 a meritis pugnatum est ad noctem, utrum acerrime,
 quod nisi Turci tanta cum militari discipline di
 misse, aut ne Venetorum aliqui tunc fiduci rem
 grissente demora Turcarum nauis pretarie, quam
 Venetorum triremes quatuor gene caperare, univer
 sa hostium clavis profligata fuisset. Amisere in eo

R

prælio Venetiæ intreras quatuor. Tercie duas, non tam
men ob id Venetorum est animus imminutus. nam
subsidiarias naues Melchionem defonare q̄d maximè
studenter, quod si perfecissent, nulla securissima Tur-
carum genti nostri nominis opprimende speraret.
Nos id optimus, quod communis omnium salute ac
dignitate successorum speramus. Vale. R. Romæ
xiiiij Calend. Septembri. M. D.

MANFREDO DE MANFREDIS.

R uimus Manfredem, rurimus plene omnes. non
enim modo mōris augendæ dignitatis, sed ne salu-
tis quidam retinendæ spes alia est. ita sunt hu-
mania diuinæ nra omnia ab ys tueris, a quibus
eripi portas ac sustineri debuissent. R apieuntur
hic virgines, profluantur matrone, subripiantur
sacra, diripiantur ades, deturbantur passim in
Tiberem homines, diu noctuq; trucidantur impa-
ne. Superiori anno pueræ Portia, nō te

intempesta, a parentum complexu diuulsa est, a quibus
fortasse inquies ab intimis Pontificis familiaribus, qui
sibi nihil min licere arbitrantur, matronarum infinitus
est prostatutarum numerus. Quid de saeclo dicam.
Panes ante mensibus ab ipsa diuī Petri adeo. Littera-
nensis templo, non aurei modo calices, sed et pretiosissi-
ma altarium ornamenti sublata sunt. In Urbe
complures negotiorum mōres, iterum fari per multa
locupletum ciuium pecora a predatib; violenter abducta
et impuni quidem. Panis ante diebus inguldeum quis
debetis noctu, cum primum illuxit seminimis ad
putri fastigium dimicet, quod ob exiguum forte putri
quam demergi non potuit. ita postea nomine se dicit
eos, a quibus noctu precipitatus fuerat. Nudiusten-
tius viridum, uerū malter altero illustris interdiu
intempi sunt; etrum uero Lucas cognomen Dul-
cius Dominus. Ruuera Cardinalis sancti Clementis
a cubiculo primus Alfonso, alter Aragonius, Fede-
rici Neapolitanus Regis nepos, Pontifice gener, quan-

de quidem Panjabas viri haec tempestate penitus deli-
gore fuit est. Nunc de Luca: modo de Alfonso: ob
quem praequo inflammatu hoc ad scribendo. E' quita-
bat, ut ualiorum misere per Verbum Lucas: tamq;
ab Hadriano multa restra ad Florum perniciosa.
cum non longe ab ea domus quem Cardinalis Ni-
dies habebat, ut personam dubit: regulo anno,
petite altero distibuis exodus intercessus est, usq; in
fugam abbas: in libidinum eorum supererat neque-
ret, quod cum furta male uidebatur, ut Romae sua
dia precepsit atq; offensur incisio: uno tantum mali
semper adeo: quinque lypmodi nre fuit euomodo: ut
ad puerulum penetrari, insegnans omnes paecto-
rio: Sic quis ingens hominum multitudo ad eam
usq; domum est pinguata, uidelicet uacan in uaserat.
ut sive illi tuto iam iherusalem penetralia abdide-
rent: puerula reuendit ab Ioanne Borgia Montis
regalis Cardinale: Venerabilium Cardinalem pri-
uilegium prob' resti, ut qui ad eorum eis honoride

confugerint, a magis tristibus eo ipso caru exemplum.
Ille autem angelus, seminarius et multa descendit, suis
ipse manibus intestina scandit. Domusque agmina
Maximus enim Romanus domum ingreditur, ibi
morbundus procumbit: consummata omnes, qui facinus
atrocitatem audierant, agnosci omnes, dexteram uingit,
uite spem esse nullam adfirmat, sacerdotem accedit, ih-
bet, oris suum lapidat omnes, ut Chrysostomus docet, ha-
minem confiterit, diebusque suppliciorum omnia culpa ani-
mam efflat. Non secundum nra parricidium, sed eius
primo sceluso remandata felicitas episcopatu. Ad Al-
fonsum uenit, cuius quidem tactum, mibi doleri, si que-
nis omnibus fuisse, usq; adhuc, ut illum nego, q; uerbis
expondere, nec cu anima raro amplecti quiescit. Acep-
perit infelix his adulcentis multis annis diebus, cum i-
uisenda Pontificie nra domum se recuperat, tria gra-
uissima uulnus, ignorabantur tanti facinoris consegu-
plorius. Causa Valentinius Borgia: uirina domi-
nandi libidinis suspectus erat. Cum Pontifice, ut est

homini omnium ueritatem, sive ad collendum
tanti facinoris suspicionem, sive ad maiorem patrum
benivolentiam genero significantam, saucium ad se
defiri tubo; huius procul a cubiculo suo collocaisse, medici
cos undique ualemissimus accipi mandat, ne eis modo,
quibus in urbe primariae uelut in ipso, sed et quis proxi-
ma oppida, uincariaq; prouincias incolabane, si qui pro-
ceriori excellebant. Miserere Columnenses medicis, pre-
stantem sane ab eruditissimis, ut se omnium Reguloru-
m ipsa Pontificis dilectione deciderant. Miserit et
Felerit Neapolitanorum Regis, parum cinguis erga
mportem yuncte, partim summi doloris afflictione, par-
tim Pontificis ratione adductio, medicis diuini physici
alterum, Clementem nomine, ingenio, doctrina, gracia,
fortuna certior clariorum, chirurgie peritissimum alterum.
Galenum appellatum, cui nul arduum uideret.
Sed profecto medicorum omnium peritis naquicquam
prodit, ubi certo matris facti dies aduenire, aut exi-
tialis improborum uis ingruit. Medicorum consilio

19

deligata tam uulnera suerant, et non sine febre dolore, uel
nulla, uel contra minima dura, coniuge una cum sorore
cum priuile familiaribus in cubiculo iocabundus. Al-
fonso, ut debilitatum agitudo corpore reficeret, cum
Michelatu, Capitu, Valentinu misericordia ingredi uenit
idem circa prorsus profratu cubiculum in quo Alfon-
sus cum pasci ore, retinque. Alfonci auipendium atq;
una. Regium. Craterum carrius, ergo remansit ante
yos regnum manibus, armatis qui pro sarcibus erant, in
cancrum coniugender tradit. Ac Lucretia Alfonci uxor
et Sandria soror, multatam res, magnitudinemq; admi-
rari. Micheliutum mulieritar obitum: Sicine illum
tam greu facinus in eorum oculis atq; Alfonci aspectu
aurum fruicere. Ex cuius illa de quo patet aerboru le-
nocino, obcamporandum sibi alieno uoluntati, alieno si-
bi mutu uiuendum esse. Craterum illar; si uelint. Pen-
tificem aderant captiuos, cuius fractissima impetraturas.
Concedunt in unum ambar; tracundis, ac pietate si-
mul adductis. Pentificem aderant, captiuos depositur.

Intrauit Michelozzo vel le noctis mense obtinens, unde
 pectorum vulnera resipuit. Alfonsum talorum facti=
 nis evoluimus acq[ui]dignam in usum. Reuideunt
 a Pontificis milites, et milites ad ipsius fortis inuicuum,
 quaeus ad hanc problematis, et Alfonsum periret. Ut uincat.
 Omnes ergo eum neque uerum, neque ueritatem fecer-
 cum tam fuisse ut alios Michelozze. Alfonsum pe-
 culi magnitudine confundit, quod homini affinitate
 sibi et benevolentia coniuncturatur, cordie amicorum
 et proprieatis conspernit, et amicitiam in regnum decidi-
 se, ut ex eo natus, quod caput insuetum fuerat,
 large sanguinem effusisset, utq[ue] illum effusisset.
 Mulieres submersim circa perterritas, inde perque-
 dolore confundentes, uociferantes, plangentes, in summo
 uulatu domum complicita sua uulnus etiam, hec fratres,
 nos lachrymis finem satuerunt. Sepulcas est mire rimus
 adulentis sine illa exequiarum procula uite incen-
 pesta in diu. Per templum intime uacuum. Calixta. II.
 Pontifica deuotissima. Queritur frater, et quis fuerit par-

ridi auctoris, et quam maxime ob causam. Pontificis
 generis interemptus sit, infractionis auctoritatem suppono,
 suspicionem aperi. A uno plerique ut p[ro]captiuis i
 postea compertum est. Alfonsum Neapolitanum qui
 burdum uictis in Pontifice, regis eius, filii neque con-
 turasset, id ipsum uite depe, suam molitum, trius soli
 ro macimes acceptio, paulatim subseribus. Veriusque
 uero, quis adulentis causa paucium, etiam omnia, sine
 miris, uiriliter denique presidio, contra Pontificem atq[ue]
 eam filium, hec rum idem non, mulier duxit, inde recte
 comitatu presidiis circumdeposuit, et uincere exiit. Initum
 nemo tamen quiquam sit, hoc facile credet. Sed enim
 vere id ipsum fuerit, quod Borgiade impone affirmant,
 siue quod Caesar Valentinus eam distingue necessitate
 dinem uoluerit, quae intra Neapolitanum. Regem si.
 atq[ue] Pontificem nimma erat, tam infunda per fidicione
 ut Galloribus falli potibus, quibus propter affinitatem
 paulatim fundum maximeperi. Audet, regis auagi om-
 nes adiungunt, sive quod aliqua inter eos se inuidat.

Initum

ignorat, et estis vobis nubilus et siue quid. Ponitur anima
cum filio, non undevim in Elysium, non caput datur
sua, neque auctoritate, crudelissime nec in causa fure
ris, multo rabiis, desperatio est. Illam enim Regalium
Pontificum genitum, Regis filium, Regis fratrem vel
Regis nepotum, pronuntiam deinceps impudentum Regis
propositum, Regis, in quo se vocari adibit, in
autem proponitum, non sive a Romana locuta, sive
quod ipso regis est, a Romano vel patribus inter
dicto regis sine scilicet suorum. Et quia Regalium
Et quis Vibem exceptat? Nam equitem, aquilam no
biliter, siue ignobiliter. Nobilium ipsa nobilitas et rati
on nominis amplius agnoscit, quam ratione abruere
ac deprimere. Dicitur in panoppiis Romana legge? .
Neuter profectus, id est dicitur pauperante, penicil
lis obiectum, non numero, tamen paupertate, torquet,
assidue, atque exanimat. Enim ergo, Mansfeld me
ravissime, nostra hac mediterraneo contenti, et
laetissimi perfruemur: et quanda Rem publicam prope

21
ructum justinere ac tueri qui poscit minime uale, qui ue
lit minima potest, in columnata vestre, quantum fieri
poteris, congruum. Vale. Rame, et al. Septem
bris, a Mercede. Anniversaria, illa sublimis, et in
BARTHOLOMEO SCARANTO
T... in istud in doceo, non obtemperare non
euro apud me cognoscere, atque eleganter concurare no
teatofus, quippli optimam erga me uoliderat tuam
impeditum non, recurrerat libenter, sicut acci
pid, neque quia occupatione, aut negligenter, si mis
erit, hinc deinde suspicere, sive glosy, scribendi officium intent
miscriam. Selene enim ploris nobilium: dum gravier
bus distinxeris, ad huiusque interdum caput paulominus
esse proclimeras. Sedem, quatenus impunita te
me timiditate, preceps dixi, multam glosam excau
tionem aspicio. Non enim iuvet, qui literatum exper
it, rudis, ignorans a me, quem cui amans etiam scis,
argui possis; rediles materiali cuiuspiam subire, iudicium
accusat, ergo sublimi protestant, anima uiru semper

eximimam. Quare, si me amas, diram te uis imparsit
ut nimirum excedere tamen. Quia ad te de publi-
caribus imperiis illiteris servari, et pergitu me-
hi est accidente tibi iucundissima. Scribam mās alia
que si nequida mortalium aliquam, Christiano prece-
rit homini iucunda sint, ac ob rei nouitatem, ac mag-
nitudinem, intellige dignoscere impossendum. Quinto
tempore agri locum, ubi maius quam diuinorum templo-
rator de Melibeneo dirigebat, ut propinquaque
re, multumq[ue] pugnare, accidit, ut ratiō pugnacib[us]
frustra tuncidet, invenit enim pugnacib[us] uniuersitatem
unū, prolixi, insulari, rīp[us] multo quādū ante tra-
nsitoria. Optime fisi pugnacib[us] Iudea Augusti
dilectio, confidit enim sicut h[ab]et quādū formē
horum, et ipsa illa iustitia, q[uod] pugnatū in die primū
Turca inget, minu[m] innumeris contulit enim istib[us]
equare solozati sunt, quoq[ue] viriliter perire sti-
nere, indecum factrum distulit, urbem, et cum perc-
non possent, suorum ipsi duxerunt, et pugnare qualiter.

T

ribito dictu[m] syris completere, sic ad uiginti Turci
milia, ut fama est, Melibeneo ingressi in Christia-
nia int̄no, qui pro salute, pro patria, pro coniugib[us] ac
liberis, proq[ue] religione pugnabat, parum sero in te-
recepti, partim somnis absumpti sunt. Edificabant
Melibeneos turram altissimam, quando inde quādū mi-
nistrabat, magnisq[ue] piceis sulphuris ac uario rumbi
tuminiū vim adiecerant, atq[ue] haec cōfusa fermenta occu-
pabant. Turcib[us] ratiōne nihil suspiciatur, dum eam turrim
expugnare intulit, quoq[ue] in ea pugnacib[us] fer-
unt, ad unam commandar omnes. Verum enīm uero quid
nostrī tandem, et numero pauci, ut longe absurde ferri,
et in numeris tamdiu prelijs confluctab[us], aduersus totū
ingentes, integrasq[ue] ac recentes hostium impic[us]. Singulis
enīm horis, singulisq[ue] momentis eorū acrie infra-
batur, nostra ob extimam paucitatem regre se resili-
nere tam poterat, pugnacib[us] tamen est in dilectio, ad
occiduum eius diei horam incredibiliter Turcarum strage,
sed maiorum nostrorum pericula cooperant enim de salute

penitus ac de patria desperatis de religione non ceperentes et
fortasse id evoluebant animo quod iniquitati nocte patrarentur.
Quatuor interea Venetorum tremores secundo uento usque
non medio diu subridio. Methodoniam tibus aduentantes, par-
tam sinecū. Erant circumduo pedestriū milia, qui Metho-
doniatum clades relevatius videbantur. Recentes atq;
integri ex tremibus exalitunt; inclinatis iam Methodo-
niatibus animum restituuntur; in nichil prodeunt; in-
genti Turcarum stragam primo impetu eduntur, sed
quid urgenti fratre, semper iuvare deuine voluntati obie-
tare potis est. Statim etiam ridiculus Deus, crimi-
nium flagitiorumq; nos trorum ultor requiachimus.

Nella media, Methodonites cum se amplius Turca-
rum vim sustinere non posse animaduertent, ut poter-
qui multis iam, atq; atrocissimis prelijs attriti, atq;
imminuti ageno, ne saui nimis gentis preda furent.
Saguntinorum more, uxores, liberorum, parentes,
universam familiam, domos ipsas, atq; opes omnes,
desperatis ad extremum omnibus incendunt, seq;

uel iugulant, vel in medios ignes congerunt, vel
in pontum precipitant. Capta est miserabilis ea
vrbis quarto Idus Augusti, ad quartam fermam diei
horam: deuenere in manus Turcarum paucissimi,
ijq; ad unum omnes affixi yalo, uitam crudelissime
finiere. Hucine Christianos Italæ seditiones ad-
duxere! Hucine nos intestina discordia pepulerunt.
Hucine Christianum nomen extirpatione dominandi li-
bido! Nudius tenuis huius acerbissimi casus perlatè
sunt in Urbe litem: habuit est unorū altero die
patrum senatus. Marinus Georgius recentissimus
Venetorum orator, philosophus apprima elatus, idemq;
uir disertissimus, copiose adeo, atq; appositè Chris-
tianæ Republicæ, nedum Veneto calamitates, erumi-
nasq; deplorauit, ut Pontificem, universumq; Senatu
commouerit. Itaq; in spem uentum est, pontificio
decreto, federe tamen prius inter Principis chris-
tianos initio, profugatum iri Turkas hostes omnium
inmanissimos. Haec ego ad te, de Rebus publicis:

Tu de priuatis, deq; tua, tuorumq; omnium ual-
letudine, fac me per literas certiori.

Viale.

Rome: quarto Idus Sept. M. D.

MANFREDO DE MANFREDI *Urbis Romae*
adversaria urbana *adversaria urbana*

Obstupescit tu quidem, dum exhibis literis ea, per-
cipes, qua' uirtute et admirabilia sunt, ac magni-
tudine. Sed profecto nihil est quod obstupescat.
Etenim Roma' et ubi' uicinare necesse est, uel
prodigia, uel portentia, ubi deuina, humanaq; uirtutum
omnia peruersa sunt. **C**alem' Novembrio, cum
permulxit ante diobus maxima', diuinusq; non in
Urbe solum, sed similius etiam in oppidis plures
ardundassent, excepit offusus tyberis, ut uero die
non modis ripas, uerum ad eam illi uicinos ade-
quauerit, sic biduo sensim prolapsus iter ad Nati-
canum interclusit. Pridie uero minas, intempesta
nocte, tanto quidem impetu excepit, ut non modo'

uinarias cellas, quae subterranea sunt ferri omnes,
sed templo, theatro, porticis, venacula, ceteraque
id genus paulo editione compleuerit; nec uicina tantum
ripis loca, sed ipsa Urbis mania, adesq; a flumine'
remotissimas inundarit: uerum ut quisq; fuit Ty-
beri proximus, ita infirmam aliquanto maiore ad-
cepit. Vixit is abluuionis status quindam circiter
horas, exinde sensim decrevit ad hygadiam, sed
tantum, ubi uirum circumpecteris, coeni, atq;
uligino restitit, ut uix per urbem iter cuiquam ex-
peditum sit. Se tamen quicq; superioris eius allu-
uianis memoria consolatur, que Roma quinto ab
hunc anno accidit. Illa enim drepente magis Urbo
inuasit, maiorenq; calamitate intulit, isthos uero
sensim progressa uel mortalium nomini uel pauci-
simis exiguum attulit detrimentum: addo quod
multo miser aquarum progressus contigit. Quam-
obrem: si quod maxima immortali Deo gratias
debeamus, qui non modo salutis nostre, uerum uti-

vitalitatis etiam rationem habuerit; Vale
Rome. Septimo Idus Novembris. M. D.

DOMINICO CRIMARIO. Mal dicit
v' Filius enim in Cardinali.

Afflixie me sammopera indignissimus patris cui clausimi utri casus, ubi summae erius virtutio gloriariq; singularem nonnullorum iniuria exasperatam acceperis. Verum quid agas? Ita nunc humana sere res habente, ut quos excolle debeat, deprimantur, quos aucom deprimi, subleuentur. Sed enim virtus tametsi temporum iuctio deprimatur aliquando, conciliari tamen utro modo non potest. Itaque potes de tua, tuorumq; virtute et gloria plarimum sperare: te te ipso praeferim incoluisse, quo gubernatore ac magistro, iam iam videre uideor naufragum istum nostrum tuam rose intutissimum portum recepturam. Viris enim eis, qui pristinam dignitatem scelerorum hominum ma-

lignantate preceptam, iustitiae non modo facilissime recuperes; uerum etiam hanc longo temporis intervallo ampliorem efficiis. Quodcum ita futurum sit, ea propensius incolumenti tue; ad quam es integrum, ut audio restitutus, gratulari mihi contigit. Inrebusuerant enim duabus ante mensibus perniciosi quidam de te' rumores, qui uniuersam familiam tuam, meq; imprimis, ac literatos omnes conuicerant. Videbamus enim te nobis adempto, dignitatem, fauoremq; prorsus omnem amissus. Vbi uero rumores illi euaneantur, ego, que per magnum tui desiderium ferre non poteram, ex sum affectus latitia, ut nihil in uita iucundius uidear habiturus; ac dolorem, quem ex aduerso parentis tui casu incredibilem conceperam, ita quidem lenius, ut te non tuis tantum, uel propinquus, uel domesticis, uel amicis deniq; sed me ipsum mihi met etiam existinem restitutum. Da igitur operam diligenter, ut tuus' primum saluti consulas, quam si, ut ego, et boni omnes exceptant, sperantq;

I

recepisti dignitatem gloriamq; non modo pristinam
recipis, sed etiam nouis etiam luminibus clarioram effi-
cias. Valerius Romaenus Id' Novembris vixit
M. p. D. ad I. et annos 48. aut annulorum circumpuncto
in quadrato, signum iudicium trahuntur. amissione alium
et ab aliis CORNELIO PATRITIONIUS in
unica est mihi cum Eusebio fratre tuo, lepidissimo
iuuenie consuetudo atq; amicitia singularis; non ob
eam modo morum suavitatem, quam in eo sitam ani-
maduerte, sed ob eam quoq; reverentiam, quae Fran-
ciscum Pictorium Cardinalem Senen' eius pa-
tronum ab incunabula sum prosequitur; quia etia
ob suundissimam Patritij parentis vestri doctrinam
ueri memoriam, quam animo assidue recolens, ra-
mos omnes, qui ex arbore tam insigni propagati sunt
libentissime amplector. Hic me proximis ante diebus,
cum in Guillermi perrerij sacri palati causarum
auditoris primarij parentalibus, funebrem orationem

26

habuissent, uehementer rogauit, ut eius exemplum
illi considerem. Ego, qui res meas temere in lucem pro-
dire non patior, paululum recusauit. Viator deinde
amicorum precibus, ijsdem uestibus, quibus a me per-
exiguo temporis spatio excitata pronunciata
fuit oratio, eam illi transcribendam tradidi. Qua-
tametsi ad te missam ab Eusebio putem; hoc enim
pallo firmam antni mei sententiam ille perucit,
editam paulo post emendationem ad te libentius mitto.
non ut ea quidem, uel tuum quod excidium est,
uel alterius etiam mediocriter eruditio iudicium non
reformidet, uerum ut meam potius et simplicitatem,
et benevolentiam erga te singularem agnoscas. Mi-
to inquam ad te quatuor eius orationis exempla,
ut communibus amicis ea, ijsdemq; eruditissimis ui-
ris meo nomine impertas. Iouiano primū Pon-
tano, et iure ac merito quidem: quippe qui p̄e-
clarissimis eius operibus, nostra usq; adeo auerit
studia: alterum Tuccio, cui tantum debere' me'

sator, quantum de literis bene sentio. Mucphilo
tertium postremum Sannazario nostro. Mitterem
ad te alterum etiam, ne Eusebium in hoc diligentio-
rem me fuisse putarem, quod ni fuit, ex his quod
voles exemplum tibi pinge, et me amare. Vale.
Rome quinta Id. Februario. M. D. I

LUDOVICO RIVERE
Episcopo Taurinensis
ost acerbum sanè ac luctuosum Dominici Ruuere
Cardinalis obitum, a' preclarissimis uiris, testa-
menti executoribus, funebriis Orationis prouin-
cia mihi demandata est; non quod ego aut ingenio,
aut eloquentia, aut arte ceteros antecellam, uerum
quod sub amplissima eius familie nomine, quintum
iam annum agens, clarissimas ingentesq; eius uiri lau-
des attestari facile possim. Itaq; pro singulari mea in
eos patres obseruantia, qui mihi id munera demandarunt, et pro maximis in me eius uiri, et familie

beneficijs, orationis prouinciam libentissime suscep-
susceptam quamcelerrime absolui. Sed cum oratio
temporis angustia, in ipso funere pronunciari a me
non posset, placuit amplissimis patribus Oliverio Ca-
rato, Cardinale Neapolitanu, sacri senatus principi,
et Ioanni Libri Campano integerrimis uiris, primis
rijq; testamenti executoribus, ut in lucem oratio pro-
ferretur: et quod ita mærorem et luctum, quem ex
illius obitu non mediocrem conceperant, leuari, aut
tentri posse arbitratentur, et præorū in hoc studium
et pretatem patueri magnopere uellent, et quod pluri-
mas tandem, atq; pulcherrimas huius clarissimi uiri
laudes, perpetuis literarum tradi euperant monumen-
tum. Multum enim posterius ad bene beatissimū uiuen-
dum, maiorum imitatione atq; exempli, tanquam
stimulus, incitatur. Quamobrem dignissime An-
nibes, patruelis cui laudacionem humana fronte sus-
cipio, et qui hoc tesoro. Antistitis etiam nomine
decorauit, optimam non malo filius memoriam tibi

perpetuo calendam exstima, sed etiam integrum
eius uitam, moresq; sanctissimos imitandos tibi pro-
pone. Quia sicut fiet, ut splendidissimum illius no-
men per te quotidie magis illustretur, tu vero im-
mortalem per eum significatam et gloriam consequare.

Vale. Romae tertiali d. Maias. M. D. L.

ad q; adiutorium tuum in audiendum remansisti aperte
os manus. TANCREDO CVM POMPEO.

E
xpectas a me fortasse quia hic gerentur, quas autem
diantur per literas cognoscere? At ego non iu sum,
qui tametsi magnorum principum aulas frequentem,
res tamen aulicas percunctari magnopere uelim, neq;
mihi esse nec boni viri cuiusquam puto ad ebrum
se administrationem insinuare, que aliquando aut
cum ignominia gerantur, aut non vini molesto per-
cipiuntur, aut cum periculo nuncantur. Itaq; dum
his ego non libenter immiscar, huius a me generis
literas non expectes! Verum si que ad nos rumore

publico perferuntur scire cupis, ea non suppressam.
Ictum est inter Gallos, Hispanos, ac Pontificem fadus,
idq; ut aiunt, Idibus Iunii promulgabitur. Magnis iti-
neribus ad occupandam Sicilia regnum aduentant Gal-
li. Federicus rex, quod se ab Hispanis deceptum ui-
det, Turcam experiri auxilia statuit, p. mirisq; ad
eorum Imperatorem, ut fama est, ob idem filium nim-
uem qui summam eius principis religionem expropria-
tam habet, verisimile non sit. Hieronimus Sparan-
deum, quem superioribus diebus ad Pontificem lege-
uerat, nuperrime reuocavit, quando nullam spem
subesse legatus habebus uides. Nos huc ob id maxime
Gallorum impetuus formidamus, quid demum in
agro frumenta, exenti nec milites per incendia
aut deripiente, quod iugatio, qualem intelliga
formidatio sed diuinebitur, ut uel fortuna uel bellum
eventus postulat. Hec habui, que ad ea de publicis
rebus quam breuissime scriberem. Cetera non satis
tutum est litteris committen. Tu rusticamas ad me

res pro urbanis rescribe. Er me amas. Vale. Roma,
quarto Idio Junias. M. H. D. I. P. m. s. m. I

in auctoritate. remedium quod I. vobis. ministrasti
ad. *Io. Lovianor. Pontano. adiu-*

Quantum ego natus sum in oratione tue splendor mihi
lumen accenderem, quamq; divina ingenij duci
ubertate. cum in thicendo expectem consequentia, Pon-
tane mortalecum omnib; discretione, cognoscere
has imprimis stationes, quam a me super fidiam ab
te misso, in qua viae ministrum quidem profecior
mi forsan animaduerces, non est quod malus uecer-
tes, immo quod feliciter tue plurimam graciliter
quem admirari patias, quam in eart humana inge-
nio puerine. Nam ut literary conuentus cui me no-
minemorem vnde, se exinde eius oratione essem
plus numeri prior illud, quod est a me tibi declaratum
ad Sincerum Dannerium, ad Patrum, nriam
ad Museophilum, ad Puetium, ad Christatum

at. Dionirium mittit, haec tamen lege, ut multa cum
furore, maius aliquid ne preciosius ad me remittat.
Nam prater locos illos, quos superrime in Tibullis
codicibus depravatos diligentissime correcisti, Geor-
gicum Carmen superioribus mensibus a te lucubra-
tum maxime opere cupio, nec Vraniam tuam, nec
elegantes de Fortuna libellos abs te peto, quod coa-
chiliacum propediem prædituram existimes. Facies
et rem mihi gratis in manu, et tibi non enuandam
nam, et flagrantem me rurum tuarum desiderio satis-
facies, et preclarissimam tutu nominis existimationem
omnino clarierem efficer. Vale. Roma. Idibus
Iunij. M. H. D. I. P. m. s. m. I

BERNARDINO CUPPO. Et mi
qua nam ego ratione quad mihi tu pro altero polli-
citus es, a te extorqueam, aut eliciam nescio.
Nam si rem tibi sape commemoro, procacitatis

mittio accusor: se taceo negligentia: quamvis ego diligentiam puto, tu petulantiam: et quam ego modestiam, tu negligentiam nuncupas: timiditatem uero nolle ab te nancupas; et quod ego in summa quiete per eccitatem nihil timere sum consuerit, et quod tu singulari in omni humanitate nullam prorsus timiditati causa prebebas. Quod hactenus tibi mem commemorare desideravi transalpum adfeci. Nolcha enim te in reponendis frugibus ita detentum, hoc presertim repentina Gallorum aduentu, ut exercitatem orationem meam aut parvam aut certe nihil profuturam. Observabam preterea, quoties ego tibi obuius apparueram, subterfugia quedam tua, seu quod id ego falso etiam suspicarer, seu potius quod ita foret, ut tacendum iure optimo existimarem, dum res, tempus causa mihi consulerent. Nunc autem perceptis ab te frugibus, quibus vehementer studiis peragiendi hactenus induxiisti; egressis ex Urbe Gallis, quoniam tu ita mis, uolo esse importunus.

30

non quod res ipsa commemoratione indigeat, neqz enim eiusmodi est, ut eam tu, quoties ego tibi obuius fio, cogitare non debeas: ero inquam per epis tolam importunus, que quidem non erubescit, deinceps oratione perseguar malo in hac ipso re, impudens uideri, quam negligentior. Verum, si tu is es, quem ego hactenus sum expertus, quemque futurum arbitror, nullum aut imprudentia' mea, aut negligentie relinquer locum, hoc est, ita rem diligenter expedies, ut nec eam tibi demo commemorando imprudentior, nec subtilendo negligentior haberi possim. Vale.

Rome nonis Iulij M. DVL

ANTONIO MONTIO
ad IUS. D. IVLIL. PONT. MAX. PATR. VOT. MI
O, atque supra quam dici posuit fortunatum, qui relit ha
Urbe ad amenissimas Hethuriae villas concesse=

ris. Es enim iustus, quantum animo complecti possum,
ab omni cura seruatus. Nec huc meroe conficiuntur.
Enim et uideamus et audimus indies, que tametsi
humanarum rerum imbecillitatem nobis assentent,
quod ea tantum et mira sint, et inaudita, non tam an-
gunt mirum in modum, ac de qua quasi arerentem
dejciunt. Gratulor igitur tibi, quid secessum istum
tuum Urbanis congrescionibus anterendum putaris;
quodq; animi curas, sollicitudinesq; omnes, hoc preser-
tim iniquissima tempore iucundissimis uillarū ame-
nitatibus, rusticani deambulatiunculis, suauissi-
mis aurum concentibus posthabueris. Gratulor inqua-
cessioni isti tui, qua non secus ac tu, animo perfruor.
Vellem etenim, ut si nos integrum assequi tranquille-
tatem nequimus, aliquam saltem eius imagine ha-
beremus. Sed quid agas? et felicitatis, et calami-
tatis haec est uicissitudo. Sensit eam nuper Et hiruria
omnis; quaq; meticulosi iampridem nos formidamus,
nostrates pauloante Urbes experta sunt. Volo tibi,

31

non tanto describenda rei causa, cuius memoriam
perhorresco, quam tranquillitatis tue significanda.
Capiae urbis excidium commemorare, quod ex itinere
licet, et rumore, et amicorum nuncijs, forsitan acce-
peria, rem ego tamen officij plenarii, me facturum
arbitror, si urbis oppugnationem, ecopugnationemq;
ita descripserit, ut Capuam ipsam, olim Campanie
caput, uelut depilatum naufragij tabellam, ante oculos
proponuo. Ad tertium decimum Calon. Sextiles
cum Gallis nulla ferè potius urbis sperare possent,
pluribus enim ante diebus, quod transiit, equestribus
preligerum Campania præsidio dimicantes, parum pro-
ficerant, admeuera innumera urbi tormenta, que
cum datus continuo dier undicunt maenia concussis-
sent, decimo Calon. Campania ciues, cum non solum
de præsidio, quod immunitum sann, nec satis firmum
habebant, uerum etiam de murorum ualiditate despe-
rarent, deditionem cum uero animalium dolore agitare ce-
perunt, missis ex optimis nonnulli ad Gallicos.

Duces, ut quanto ab ijs aequiores possent conditiones acciperent, et si ciuium dignitati non posserent, salutem saltem considererent. A cœsare illi ad Gallorum tabernacula confessim admirari, deditatem fecero: expurgata cunctatione, uel iniurie etiam acceptis conditionibus: haec autem erant eiusmodi: ut præsidium amne abiectis armis Capue portam egredetur: incole se ad item plia recipere. Quia re ad peditatum parata, ut sunt scuissima barbarorum: vitorumq; presertim ingenia, ingens obortus est fremitus: Aiebant enim postamenta muris admota de conditionibus agere non licuisse: ijs nullas dari debere conditiones, qui non solum equestre prælium commiserint, sed murorum quoq; ruinam sustinuerint: hanc esse bellum consuetudinem, hoc esse Gallie Regis decretum, ut si quam horum urbem aries percussisset, ea militem direptioni atq; incendio exponeret. Itaq; peditatus omnis phalange facta, non expectato tuba sonita, quia murum tormenta diruerant, repletis fossis, aggeribusq; remo-

tis, de tertia uigilia nono Calendas urbem irrumperit: ubi cum paulisper dubio marte pugnatū esset, uictor Gallus, milites quotquot obuios habuit (erant in urbe ad tria millia) primo impetu omnes trucidat. Dehinc se ad Campanos ciues conuertit, pristine defectionis haud immemor; alioru*m* iugulat, obtruncat alios, multos dilaniat, nonnullos mutilat, nec senibus, nec pueris, nec uirginibus parcit: filii patrias conspectus, parentes filiorum uultus, proprio sanguine commacularunt: viri ad cedem ab uxoriū complexu diuulsi, uxores a viris ad impudicitiam absquatte sunt. Quid multa! Neq; sexus, neq; etatis habita ratione; tantam eo die cedem Galli milites edidere, quanta uix unquam antea edita sit. Et quanquam a solis ortu ad quartam circiter horam Ioannes Franciscus Sanseverinas Caiacensis Comes, unus e Gallorum duibus ad restinguendam cedem, nudato gladio Campanam urbem obequitaret, haud efficere tamen potuit, quin ad

octo hominum millia frediissimè trucidarentur. Quæ
postea fuerit consecuta direptio, qui Campanarū rerū
exitus, pro facinoris magnitudine, non attingam.
Hoc unum haud præteream; furise, non solum pri-
uatas domos, sed publicas etiam vias cadaueribus op-
pletas; quin ipsa Deorum templa, quibus omnino
parcendum erat, ita nefande direpta, cuveraqz sunt,
ut ne à Diuorum quidem imaginibus ac reliquijs,
sacrilega militum manus abstinuerint. Hac, toto
Neapolitano Rēgno, vulgata clade, fama est, ad
trecenta fere oppida oratores misisse, qui se, suaqz
omnia Gallorum imperio dederent. Quid factura
Neapolis sit, adbuc incertum est: Excistimamus
tamen eam. Cague exemplo, ribi salubrius consul-
turam. Cœidere eo die Campani presidū duces
pleriqz fortissime dimicantes; Fabritius Columna
uiuus in hostium manus deuenisse dicitur. Cæsar
Aragonius, et uulneratus, et captus est: Comes
Ranucius inter primos acie confertissima pugnans

occubuit. Habet Campanæ urbis excidium, quod
ob eam maxime causam ad te seripsi, ut tanto te bea-
tiorum existimares, quanto longias a miserabili hoc fa-
cione abesses, atqz ut rusticationem istam tuam, nrā
ut ita dicam, urbanitati preferendam putares. Vale.

Rome, pridiè Calendas Sextiles. M. D. I.

Funesstissimum Campanæ urbis excidium, de quo sua-
perioribus literis es à me certior factus, qua consecu-
ta sint, prætreunda non censeo; ne plomeirum scri-
bendi munus, ac tibi debitum minus prestem. Perla-
to Neapolim, ut accepimus, Campanæ urbis excidio
quod è captiuis, qui se ad nos contulerunt, pos. Tria
cognitum est, non sine incolarum prædictione euenissem;
Neapolitani optimates, ac populares, Federicum Re-
gem euangelio adeuntes, obsecrare, obtestariqz ceperunt.
ne se, suaqz omnia pessundaret; et quando nullam

Subsidij spem haberet, deditio[n]em eos facere saltem
equo animo vineret. Rec[on]ciliat[us] et natura metieutus, et
fortuna admodum confiternatus, quod proditam hor-
tibus Campanam urbem ipsius ante oculos animaduer-
serat, uertus ne quid tale de Neapolitanis accideret,
quos imbecillis et inconstanti animo norat, misit e suis
ad Gallicos Duces, qui deditio[n]em liberè facerent, et
salutem ac dignitatem regiam omni studio procurarent.
Imperiarunt a Gallis ciuitatis uniuersæ incolumitat[em],
non tamen aut exercitus urbem non ingredieretur: im-
petrarunt et ciuitum querundam impunitatem, qui sexto
ab hinc anno Aragonensium factioni adherentes, pro-
dictionem, et necem Gallis quibusdam Principibus fue-
rant machinati: imperiarunt non modo Federici Re-
gis, sed eorum omnium, qui eum sectari uellent,
impunitatem. Accepte autem conditiones eiurandi
sunt, ut Federicus Neapolitanas arcet, que sunt
in ea urbe tres, et natura et arte munitissimas, de-
tructis opibus, pridię nonas Sextiles Gallis tradat.

74

ipse una cum suis Aenariam nauiget, ibi tantisper
commorari liceat, dum suis aliquo pacto rationibus co-
sultat. Quae quidem omnia quanto ab hinc die perfecta
sunt. Facta etiam est, ut audio, captiuorum mutua
permutatio. Nam Fabritius Columna, quem uirum
in hostium manu deuenisse ad te scripseram, a' Fedo-
rico Rege redemptus, et Bernardinus Sancuteri
nus Bisinianus Princeps Galli non sene ingenti pec-
cunia restitutus est. Haec fere bis diebus, quibus rega
ad te priores illas dederam, de bellis rebus ad nos
perlata sunt. In Urbe autem haec euenerit, quae ad te
scribi debere sum arbitratus: Ioannis Lopu Cardina-
lis Campani obitus, quem pluriq[ue] non febri, sed ue-
reno sublatum censem: et Hieronymi Porti Adri-
ensis episcopi declamatio, quam proximate habita ede-
dit, ut Pontificem, cui mirum in modum adulatur,
haec editione sibi consiliaret. Vale in P[ro]mome
septimo Idus Sextiles, M. D. I. in
caelis in anniversaria uerbis p[ro]pria homini monito resuunt.

I
magistrum id est. **E**nī dē mū uis. nūm' pñr r̄p̄
dā in dīmōnā s̄t̄q̄ aūdīlā iūm' mñh. mñl r̄p̄mōmā
stāne fūjst̄ in d̄cōlēndā amēcītā dīlēgēs. Ita s̄m
absentis mei r̄onquāndā mēmōriā stādōsūs. Ita nē
tāndēm in officiā r̄p̄sēndō aūdīlā iūl̄ nō mōdā mēas
ad te literas quas ego iam bīnas; et eos quidēm lōn= gissimās ad te dēdi; nō expēctārās; sed p̄mā mē
quām̄ tempōris nācl̄s occasionēm̄ s̄ribēndi mu= n̄as
dīlēgētōs tām̄ p̄nēcūparis. Gratulor̄ itaq̄
tūm̄ r̄edūltātē; tūm̄ cērtātē hūit̄ tūe; quid̄ hu= manitātē mēcum ac studiō bēnēvolētiaq̄ contendās.
At ut ingēnuē dicām̄; cuā eo cērtātē nō dēbet; qui ut
tūr̄tūtē; at pēritia tib̄; ita quidēm̄ et studiō; et hū= matitātē bēnētissimē kedit̄; atq̄ ita cedit̄; ut in sum= ma eiū felicitātē reponendū p̄t̄t̄; quid̄ tib̄ studiō
bēnēvolētiaq̄ succumbat̄. Itineris tui rationēm̄ ill= bēnētissimē accepi; et quid̄ eam r̄ecundissimē trāsl̄i= teris aperluisti; et quid̄ nō nisi p̄r̄ecundūm̄ ier̄ tib̄
fuisse cognouī; et quid̄ iam pridēm̄ exoptatos ad lares,

secundis; ut aiunt; auibus appulisti. Quod uales;
quid̄ plurim̄ Vr̄banārūm̄ rerū molestij̄ te leua= tum esse confirmas; mirū immōdam gaudeo:
gratulor̄q̄ recessu isto tuo; quo si ego una tecum frā= rer̄; et tu maiorem̄ forsan ex eo fructū percipier̄; et
ego tecum r̄ecundiorēm̄ sanē uitam uiuērem. Interea
desideria nostra futura spe tentamus; et tu recessu
isto amēnissimo meam tuamq̄ uicem perfrāre. Nihil
est; quid̄ promissū d̄ me tib̄ s̄ribēndi munū effla= gites; illud iam pridēm̄ p̄astūt̄: bīnas enim longi= res ad te literas dēdē: in ijs de Campanē v̄rb̄is exci= diō: de Parthenopēs dēdītō: de conditionib⁹; tūm̄
Gallis; tūm̄ Federico R̄egi seruāndis; deq̄ Vr̄ba= nū rebūs te certiōrem̄ faciebam: eas si accepi; per= grātūm̄ est mihi: sin minor; da openam̄ ut ab iūdem
accepiās; qui Florentia sunt; argētarij̄; a quibus
tūa ad nos redditū sunt. Feci hactenus diligenter li= teris mēis; ut tu cūm̄ longissimē abes̄; Vr̄banis re= bus interesse uiderer̄. Deinceps; quando hoc tibi

frat. filii.

fore gratissimum scio quod a me postulas per huma-
nē, id ego diligentissime curabo. **N E P O T E M**
tuum, quem et tua causa, et eius admirabili ingenio
plurimum diligo, commendare non erat opus, nisi
quantum te patrui benevolentia uel ut uerius dicam
parentis pietas cogit. Is a meo latere nunquam dis-
cedit: literis quantum et atatis, et estatim ratio pos-
tulat, accuratissimē incumbit. Vale. R. om̄e.
pridie Idus Sextiles. M. D. I. hom̄

F R A N C I S C O PICO THOMIN E O

Cardinali Senenī.

I nter egregias animi tui dotas, quae tibi a natura, for-
tuna, ac studio prouenerunt, tametsi pariter om̄es
admiror, memoriam tamen, beneficentiam, ac
mansuetudinem tuam, animo sepe suspicio. Anus
iam agitat, quo fratri mei in sacras Habreorum
historias epithomata, abs te peti. Misisti quidem

ad me illa per Aduogarium tuum, cum id non solum
animo tibi facilissime decidisse poterat, sed ne ego petiisse
ab te memoria priorsus tenerem, quod eo mihi gratius
exitit, quo prestatum est ab amplitudine tua liberalius.
Nunc cum ego diligentissimi scriptoris inopia labo-
rem, remitto tibi volumen tuum, repetiturus abs te
cum mihi scriptoris copia fieri. sicut autem ut spero
propediem. Menda, qua in eo fuerant libello, que
superioribus mensibus non nisi tu decaueram, vir-
gula quadam adnotau: non quod in eo quicquam de-
sit, sed quod incomposita erant nonnulla libraria in-
curia, qui libellum non satis accurate disponuerat.
Quicquid autem erroris alienus fuero, meo labore id
atq; industria excautatur. Beneficium, quod in mel-
proximitate ante diebus praeclarissimum contulisti per
gratum mihi fuit, namq; id non sine ingenti utilitate
successit. sed multo gratius exitit, quod singulare
erga me benevolentiam pietatemque planius patet.
Agarem tibi gratias immortales, nescias, quantu[m]

maximas, benignitati erga me tue longe inferiores.
existimarem. Nam quod Romæ dabo, quod publice
cum dignitate profiteor, quod molestijs leuatus sum
plurimis, quod denig temporum habita ratione, tran-
quille admodum uiuo, mansuetudini, pietati, ac mu-
nificentia tue acceptum regero. Vale. Romæ,
Septimo Idus Septembbris. M. D. L.

ANTONIO MONTIUS regi.
Tempus adest, quo non amplius tuas literas, sed te
ipsum potius expectemus. At ne huius planis re-
mias, cumq; ad Urbe reciperas, et diligentissi-
mos habuisse rerum scriptores, ut non abfuisse, sed
prefuisse omnibus videare, cognoscas me hinc dixeris,
qua post tuam profectionem memoratu digna domi, fo-
rictis gestarunt. Sed cum externe magis debent,
nec ita uahementer afflant, ad illam me primam
comparo. Post Neapolitanæ Regij deditomq;

77
quod ut scis, inter duos potentissimos reges diuisum
est. Galli sua celerius opinione, Regni parte po-
titi, ad maliciam conuicti, voluptati se, ac libidi-
ni dedidere. Hispani, quibus Apulia, utq; Cala-
bria obtingent, in capiendas oppidis, atq; arcibus ex-
pugnandis adhuc querantur, neq; enim tam facile
ea pars, qua ad Hispanas pertinet, noua imperio
conformatata, succubuit. Sed redeo ad Gallias.
Ij; cum inter conditiones, Federicum Regem
tutum fore de communiari pars ad se secundum usq;
mensum pacis essento, ut barbarorum omnium
mos est, immutata consilia, passionis fragore
dictinantes non ad exercitum Imperatorem, sed
ad classis Profectum attinerent, in ea Insula tuti
permanendi. Federicus potestatem fratre, neq; ipso
Galliarum Regie voluntatem, ut hostes in regno
per eum partis, moram traherent. Limitata tamen
tempora intervallo, Federicus tracta rerum angua-
tia circumuenient, aliam sue uite rationem ineunda

putauit: ut quando neq; apud Reges propinquos,
neq; apud amicos principes, nullum esse pietatis locum
circumspect; ad hortis ille desperanti similis confu-
gente statuit, prothimis in Galliam oratoibus, qui
Regis animam ad pietatem, misericordiamq; de-
fliccant. Comparata ergo quam potius clavis pacis
ante diebus ecce Aenaria in Galliam soluit. Co-
lumnas desperatis Federici rebus, inimicorum
memores, quas intulerant Gallis, alij in Siciliam,
alij in Hispaniam profecti ducuntur. Pontificis an-
nuniente pacatum venatu, sive eos oppidio, arcibusq;
privauit. Ibat autem priuationis decretum dominum
ferre pacatum convenit firmatam est. Provente quiq;
Federici regis fortunam hinc quaque locat, ab
victoribus defensarum perfunctum antiquis, ipse metuq;
confusato Neapoli detinuntur, vniq; busq; eorum
oppidi, arcibusq; manuissimis Gallorum potan-
tia traditis, Regna Pinedalem & repetana, quoniam
gulorum iura cognoscat, et cuiq; quod suisq; tribuat.

Sed o utinam occupato Aragonensium regno, a
duobus potentissimis Regibus Christianis, Tun-
carum incursione nedum terrore uacuus, substi-
neantq; Regi nostri ferociissimas eorum impetus.
Nostri quam facilis e Macedonia, sic in Italiam tra-
situs, quantum a Dyrrachio Brundusium distet.
Atqui Dyrrachium Turco nuper cepere, captum
diripiuerunt, diruptum incenderunt. Vide quiso, quante
calamitatis pericula nobis imminet: nam si ueni-
Apidum traherint, quod est adiutorium calenter habent
facture, perbreui dierum spatio, populandos ad Urbe
qua nostra consilia, aut que arma auertent! Ha-
bita externa, nunc Urbana cognoscit. Fuit his men-
sibus quibus tu absuisti, Urba Roma minus pesti-
lens, quam esse iam consueuit, calores tota se extili-
mense, paulo remissiores, expere quanto ab initio diei
sub meridiem augeri, sed ultra noxiam. Patres con-
pone satis ualent, sed non admodum animo: Nam
quorum propinquae oppidum possessionibus a Gal-

P
lis exequuntur; et si qui fratres perpauis ante diebus
amiserem, suam taciti calamitatem lugent. V. lypsi-
ponensis. Propterensem yngnam. Federicus Saneue-
rinus. Gaiasensem amitem lager, bellum Ducem for-
tissimum. Ne apotantus ueroce nobilissima eius fa-
milia. Parvus, et amicorum adhuc fortunam expe-
ritur, conditionem tamen spem concepit, quam Senensis
meno, ut ergo iam secundino coniunctio imar, in sor-
ter non dispergi parvum ante celestium non quicq; conser-
vit. Ad Senensis ratiuncula Populoniae Urbi decessibus
set, qua nominatio recens ille dolorum uixit. Summa
tamen, ne quis prudentia vir, acerum pugno, adducet for-
titudine huius nos regnare quo uim manuistinet. Ponit
fex, et corporis recolumentus, et animi tranquillitate.
ea esse cedetur, ut maiora nullus uigilat. Atque
eius nutu dementia consiquuntur, nibil excepto, quod
sperare non queat, nibil sperat, quod non facillime
consequatur. Valentinus pristina propulsaluti resti-
tutus, Neapoli vires regnaturat. Lucretia soror, lugubri

vite levata

99
veste deposita nouis nuptijs exultat: Nam etenim Fer-
rariae Ducas affinitatem, quam Iamnia Pontificis am-
mo parturiebat, nanc tandem peperit. Expectamus
itaq; Hippolytum Cardinalem Esterhazim, ac Sigismundum
Ducis filium, quos honorific suscepitos, cum doct.
ac noua nuptia Ferrariam remittimus. Interim a ple-
risq; Lucretia, non solum Urbis Romae primaris, sed
Cardinalibus etiam quotidie visitur, et prisca mun-
riti lucrum in nouam hanc letitiam conuicit. Hec
habui, que ad te de extensis atq; Urbanis rebus, quan-
diligentissime scriberem. Quod ad NEPOTEM attinet,
tantum me, tum in eius valetudine curanda, tum in eru-
dendo eo suscepisse laborem excessima, quantum via pro-
me ipso. Id quidem feci non inuitus, et tua optima er-
ga me voluntate, et admirabili eius ingento fretus; la-
borem hunc meum eo leniorem Deus opt. max: effectit,
quod ne suspicionem quidem egrotationis hoc toto bime-
stri spatio PVER habuit. Tu cum redieris, melius om-
nia coram intelliges. Vale: et meas ad te deinceps literas no-
expecta. Roma quarto Idus Septembbris. M. D. L.

fin filium

fisi filii.

PAUCIS ANTE DICIBUS. **EIDEM.**
fris filii.
munda erit.
fisi filii.
IOANNES MARIA NEPOS TUNIS. grauis
simas tuas ad se mihi literas ostenditis; eas ego tam gratias
habui quam si ad me scripisses; quod cum ad viatorum in-
tegritatem, ad capessenda literarum studia, ad prescindenda
mibi reverentiam misericordie hortabantur: hijs ego adhorta-
tionibus ita sum in te hec de debilitate: ut nulla re vnp-
amplius. Et quod a Patruo in Nepotem, a genitissimo
viro in adolescentulum proficerentur; et quod a meis
etiam monitis et preceptis mirame disere parentes. Admo-
ne ego illum quotidie, et quantum licet interdum obiur:
yo, ut nominis viri dñi eius ingenium paulo moderatius
reddam: atq; emitor; ut ipse nancq; plaintum ego tibi debet
agnoscat: atq; ut in posterum ille per magna in se beneficia
ab utroq; noscitur, et a te primum patruo, et a me precepto-
re collata fuisse intelligent: Atq; in spem venio, fore vt
nec illum temporis, nec me laboris, nec tue impensa paniteat.
Verum ut plane scias quantum post tuam perfectionem
profecerit: attende queso: Vergilius Aeneidos libros tres

I. D. M. mandimq; sibi omnia R. mense

42

audijt, iam vero ad sexti libri calcem peruenimus, Ciceronis
orationem unam, atque alteram, Rhetoricorum libros duos;
Officiorum tantum scripta uitae Epistolas quotidie, nolui
orationes ne dum maius. Quid aggrederetur, minus excede-
ret. Reliquum est, ut que iam pre manibus habet volumina,
diligenter absoluat: quod trium aut ad summum quatuor.
Mensibus spatio futurum exscimo: etenim ad Calendas
Iunias, vel ad summum Iulias, habebis Nepotem, qui bie-
nio multa didicerit, multa scriptiarit, audierit plurima.
Nam quod ad Poetas attinet, Bucolicorum Eglogas septem,
Aeneidos librum unum. In soluta oratione circiter quin-
quaginta Ciceronis Epistolas, integrum de Amicitia libri;
Pompeianam, ac Milonianam Ciceronis orationes, memo-
ria mandarit; alternis diebus sese scribendis Epistolis exer-
cuerit; audierit et Maronis Bucolica, et nouem Aeneidos
libros. Ciceronis vero Epistolarum familiarium libros sex.
Item de Amicitia et Senectute dialogos, Officiorum libri-
tres, Rhetoricorum libros quatuor; Orationes tres, quequi-
dem omnia ad prescriptum diem erunt absoluta; poteris

fisi filii.

fili filo.

post id tempus impune illum ad invocare. Inter ea grandi
oribus his diebus, formosores duces literarum characteres
ediscunt, quod antequam aggreditur velim de tua ad nos vor
hantate perscribas, *Hec de Nipote*. Illud unum tibi
persuaderas velim, fore illum pristinissimum et ad omnia
bonarum artium studio quam maxime accommodatum, si eū
sub imperio ad perfectam usq[ue]tatem continuueris. Nostri vir
uacem illius naturam, que se paulo liberas infolebet, ac
tum est; ego quid super hoc censem faciendum. Vide Miner
uam sua scribam ad ut ante calendas Ianuas vtrineq[ue]
consilij rationem intelligas. Vale. Romae tercio Calendae
Martias. *Ahunc M. diuina C. quoniam quod sibi
convenit, et quod non periret, et quod non periret.*

41

Scriptoris incuria, si qua commissa sint,
secunda editione redditur emendatissima.

- 42
- postea tempore in una annua ratione. Tunc
 etiam huiusmodi. viii
 adhuc
Index; P. iurium criminis quod subdicitur. A.
 III. i
 etiam admirabile ingens mentula conseruare. ii
 annis quinque de cunctis quos huius annuntiari. iii
Ad Id: Petram Caraffam agnita satris et concinna. iv
Ad eundem, eodem argumento. v
Ad Franciscum Alfanum, satis elegans. vi
Ad Jacobum Cauecum, commendatitiae. vii
Ad Manfredum Oratoriem ferrariensem. Exponit. Pontificia
 letaminam, et Alexandri Pont. max. periculum. viii
Ad Jacobum Alfarabium, commemorat officia pro eo profecta.
 modestè admodum et verecunde. ix
Ad Bartholomeum Scarampum: Seraphini poëta' lapidissimi.
 obitum scribit. x
Ad Hieronimum Ruuere Cardinalem: Dacanatensem. Desiderium
 illius exprimit: summo affectu et festina admodum. xi
Ad Jacobum Alfarabium. Replicit officia pro eo profecta. xii
Ad Bartholomeum Scarampum: Describit Venetorum, et Turcarum
 maritimam pugnam, ante urbem Mathonem. xiii
Ad Manfredum Oratoriem ferrariensem: Cesaris Valentini Borgianar
 rat flagitia; atq; eius seculi infelicitatem deplorat. facunda sane
 et luculentia. xiv
Ad Bartholomeum Scarampum: Methones urbis expugnationem a
 Turcis factam desribit et deflet. affectus et eloquentia plena. xv

Ad Manfradum Oratorum ferrarien. Tiberis alluvionem, et gressu
describit. xiii.

Ad Dominicum Grimanum Card. consolatoria ob indignissimus
patris clariss. virtutum deplorissimis congratulatoria. xviii.

Ad Cornelium Patritium Seni. Miserit orationem funebrem.
Ipsum in Guillimi Perrii parentibus edicam. xxvi.

Ad Bernardinum Ruucre Episcopam Taurinensem. Miserit fide
brem orationem in Dominici Card. eius patris parentibus
edicam. xvi.

Ad Tancredum Oppum noua quedam prescribit. scita digna
xvii.

Ad Zouianum Pontianum Clarissimum virum. Miserit oratio
ni per eum edita exempla nonnulla. xxvii.

Ad Bernardinum Oppum. scita admodum et angusta promissi
admonet acq. sive eleganter iniqua. xxviii.

Ad Lichtenum montium Sanctiss. omni nostri Domini July. tertij
Pont. max. patrum, olim sacri Palatij Caesaram Auditorem
Capue urbis ditionem. Excidium exprimit doquentis sine
mox invenit. iniqua. xxix.

*Ad Cundem Neapolis Urbis ditionem et noua quedam p. seruit
a monachis quos ad eam condidit M. amicinus.* xxx.

Ad eundem gratulatur eius absens et de illius Nepote tunc

puero, nunc Divina prouidentia ad summi Concilicatus Apicem e:
uedo, deq. eius admirabili ingenio, nonnulla comemorat. xxii.

Ad franciscum Picolomineum Card. senen. qui postea Pius tertii
extitit, gratias agit pro maximis in eum beneficis. xxiii.

Ad Antonium Montium. Federici Regis Neapolitani in Gallia
transitum. Djirbachij directionem à Turas factam, nouaque
digna: deq. NEPOTIS admirabile ingenio nonnulla prescribit. xxiv.

Ad eundem; NEPOTIS eius admirabile ac viuidum ingenium mo:
resq. depingit. forq. illum in omni virtutum genere praestantissimu
asserit; Epistola mira adhortanda. xxv.

AD SANCTISS. ET BEATISS. IULIVM. III.
PONT. MAX.

44

Antonij franc: Rainerij.

SANCTE Pater, curas hominum qui numine pellis
Sidero, misericordia facile noua gaudia nutu:
Cenituro terras quam lumine, purpureus Sol
Respicit, sumenteqz per aerea dirigit umbras,
Aspice me, tenues nec dignare caminas.
Aurca quando inter tota sera, teumqz corona's,
Ipse etiam tenero crescentem Cynthius olim,
Ipse aereundam iussit tibi serpere Laurum
Ille ego, ter geminos ad sidera tollite Montes,
qui cecini, aetherio surgentes uertice Montes,
Hesperidumqz insignem undarum marmare Tybim,
Et scintillant rutilam uertigine Roman,
Festagz arundineis uolitania sidera virgis;
Dum tu alto in solio Regum pater, atqz hominum Rex
Egredies IULI; et nutanti occurris olymbo
Te rego; et genibus ueneror tua numina flesxis.

III MVLIV REITATI N. RITUAL. A.
XAM TNOI

Cn ego, uestrorumqz ortus, monumentaqz Patrum, ET CVAZ
Cragz, marmoraz, scutorumqz aspera tactu
Luminibus dum prisa auidis Insignia lustro
Ecce, galeam sub imagine Palladii alma
Detoxi, et MERITO primus uerba aurea legi
Erectosqz alim Montes, pleasqz reflexas
Quia TUSCI FABIANZ soli decus, ante gerebas,
Restitui; efficiamqz rotam, implicitasqz corollas
Palladii antiqua frondis sub imagine duxi.
Nunc et clavigeri sedes ab origine Iani
(Auspicium tibi magne Pater, quo claudere coelum,
Quoqz aperire statum est, atqz aurea scela referre,) et Iani montem, et sancti iuga sacra Sabini,
Eternis mea Musa parat dum texere. et baris.
Saeva obstat Musae fortuna; Illa ieta labascit,
Nec potis est magnis depresso accingier orsis.

95
Quod ni animi concors Frater tuus aurea proles
Augusto ut nunc Tu dictis felior, Ille super
Tratalo melior, dextro affulsius ab axe,
Illa sidereo ni BALDOVINVS olymgo
Lapsus, frigidulam tepidis fousset in ulnis,
Calliope algentes nec quicquam extenderet artus.
Tu pater o; patrumqz deus; Tu celifer Atlas,
quem decor et robur, pietasqz, et uiuida virtus,
Tulchrarumqz auxit Laudum generosa cupido
Quando ita me uultu, quo nubila cuncta serenas
Fustrasti; pedibus figentemqz oscula sacris
Spe multa implesi solando, auresqz beasti;
Ne mea, ne sinito Ionio uota irrita ponte
Mergier; afflictam ab, Regum Pater excipe Musam.
Hac, tua fasta Pater teneram ne desice Musam
Teqz canet, maiora sonans; Tete, optime VLL,

Aurea compositio meditantem secula rebus

Purpureoq; pedem repetit succincta colsum

Tollite tergeminos ad sidera, tollite Monos.

ANNO MDCCLXVII in omniis nulli

et in mundi alijs malabimur etiamq;

adtra triduorum annorum usq; et amplius apollo

videt. tuncq; qd' oculis pectora

et amboq; oculis qd' amboq; oculis

KNIGHTS OF COLUMBUS FOUNDATION
FOR PRESERVING MANUSCRIPT COLLECTION OF THE VATICAN LIBRARY

END

ST. LOUIS UNIVERSITY LIBRARY

This film may not be removed from the depository. No part
of this film may be reproduced without written permission
from St. Louis University.

KP 23007